

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 722/2021
08.04.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина, Марине Милановић, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Снежана Ж. Ивковић, адвокат из ..., против туженог АД за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3100/20 од 05.11.2020. године, у седници већа одржаној 08.04.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3100/20 од 05.11.2020. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3100/20 од 05.11.2020. године и Основног суда у Крагујевцу П1 212/19 од 05.06.2020. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 212/19 од 05.06.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се тужени обавезе да тужиоцу на име неисплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада, за период од 28.02.2016. године до 28.02.2018. године, исплати износ 171.209,36 динара у појединачним месечним износима са законском затезном каматом на сваки износ од доспелости (износи и датуми доспећа наведени у изреци); као и на име трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за 2016, 2017, 2018. годину износе наведене у изреци са припадајућом законском затезном каматом од доспелости сваког износа од исплате. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3100/20 од 05.11.2020. године, одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда (став 1. изреке). Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка (став 2. изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој чињичној и правној ситуацији, изражену у пресудама Врховног касационог суда, на коју је ревидент указао, Врховни касациони суд налази да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), да се

ревизија сматра изузетно дозвољеном, због чега је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у првом ставу изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је засновао радни однос код туженог, који је основан Одлуком Владе Републике Србије у августу 2015. године, као друштво стипендијалац имовине АД “Железнице Србије“ Београд и уједно као послодавац следбеник тог привредног друштва и који је преузео Колективни уговор послодавца претходника. Закљученим анексима уговора о раду, предвиђено је да тужилац има право на зараду за обављени рад и време проведено на раду, зараду по основу доприноса пословном успеху послодавца (награде, бонуси и сл.) и друга примања у складу са законом и Колективним уговором АД „Железнице Србије“, али конкретизација тог права у погледу висине и начина исплате није извршена. Колективним уговором из 2015. године, који се у спорном периоду примењивао код туженог (преузети КУ), одређено је да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час. Тужени у листама са обрачунима зараде тужиоцу није исказао новачне износе спорних накнада.

Тужилац тужбом у овој правној ствари потражује накнаду за исхрану у току рада за период од 28.02.2016. године закључно до 28.02.2018. године, као и исплату трошкова регреса за 2016, 2017, 2018. годину, наводећи да му у спорном периоду ове накнаде нису исплаћене. У првостепеном поступку је висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за спорни период утврђивана вештачењем према параметрима из Општег колективног уговора из 1995. године (прва варијанта) и Општег колективног уговора који је био на снази 2009. године (друга варијанта).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили захтев тужиоца за накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за спорни период, налазећи да је право на наведене трошкове било одређено Анексом колективног уговора из 2006. године и Колективним уговором из 2015. године и да слободном вољом учесника колективног преговарања ови трошкови нису били нормирани у номиналном износу, већ као саставни део основне зараде. Осим тога, нижестепени судови су оценили да би утврђивањем висине предметних потраживања по основу рада применом Колективног уговора који је био закључен код туженог АД “Железнице Србије“ Београд („Службени гласник РС“ број 37/95 и 7/00), било повређено начело временског важења закона, јер наведени Колективни уговор није био на снази у спорном периоду, због чега није било места усвајању тужбеног захтева применом тог Колективног уговора.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује да је побијана одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Законом о раду са изменама из 2014. године, предвиђено је право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. став 1. тач. 5. и 6), те да њихова висина мора бири изражена у новцу (члан 118. став 2. Закона о раду). Одредбом члана 2. Анекса Колективног уговора туженог („Службени гласник РС“, број 4/06), измењен је члан 57. Колективног уговора и

предвиђено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора. Одредбом члана 5. став 1. Анекса, измењен је и члан 61, тако што је одређена вредност радног часа за обрачун и исплату зараде за јануар – јуни 2006. године у висини 53,50 динара, а за период јули – децембар 2006. године 56,00 динара. Члан 5. став 6. Анекса прописује да је у вредност једног радног часа из ст. 1. и 2. овог члана укључена вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за годишњи одмор сведена на један радни час, а исто нормативно решење садржи Колективни уговор из 2015. године који је био на снази у спорном периоду. На основу овако предвиђене вредности радног часа у интерним актима туженог (његовог претходника), не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер наведени износи нису изражени номиналним износима.

Како је почев од 01.01.2006. године запосленима код туженог дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, послодавцима је остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада које могу бити веће или мање од накнада предвиђених Општим колективним уговором. При томе, висина ових накнада мора бити одређена линеарно за све запослене, тако што трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом номиналном износу, без обзира на стручну спрему, звање и радно место. У конкретном случају, тужени у току поступка није доставио суду одлуку о висини ових накнада, што не искључује право запослених, па и тужиоца на исплату наведених накнада. Стога се не може прихватити као правилан закључак нижестепених судова да су свим запосленима, па и тужиоцу, ови трошкови исплаћени кроз висину цене рада, с обзиром да се тужени није изјаснио о њиховој висини, нити је изнесе накнаде за регрес и исхрану у току рада номинално изразио у платним листама тужиоца, како је то предвиђено Законом о раду. На основу изложеног, могло би се закључити да је тужени послодавац у погледу исплате тражених трошкова, законске одредбе примењивао на штету запосленог, па је у тој ситуацији без утицаја што су слободном вољом учесника колективног преговарања, трошкови били уговорени као саставни део основне зараде. С обзиром на то да ни Анекс Колективног уговора из 2006. године ни Колективни уговор из 2015. године не садрже конкретне одредбе о висини спорних накнада, тужилац може потраживати накнаду у нето износима према параметрима из ранијег Колективног уговора туженог (његовог правног претходника) и на тај начин треба тумачити одредбу члана 118. став 2. Закона о раду у погледу висине износа трошкова.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд је оценио да је у пресудама нижестепених судова погрешно примењено материјално право, што је последично довело до непотпуно утврђеног чињеничног стања у погледу обрачуна и висине тражене накнаде за топли оброк и регрес, датих у налазу и мишљењу вештака у две варијанте, због чега нема услова за преиначење нижестепених пресуда. Висина регреса и топлог obroка може се утврдити вештачењем на основу параметара из ранијих општих аката на основу законске или судске аналогије и зато је неопходно да првостени суд оцени правилност налаза и мишљења вештака у смислу члана 8.ЗПП на основу параметара из тих општих аката. Из наведених разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Првостепени суд ће у поновном поступку, водећи рачуна о правном становишту Врховног касационог суда изнетом у овом решењу, донети на закону засновану одлуку о захтеву тужиоца, као и захтевима странака за накнаду трошкова поступка.

На основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић